

KAKTUS

og andre **SUKKULENTER**

Nr. 4

2004

årgang 39

Kaktus og andre sukkulenter udkommer 4 gange årligt i januar-, april-, juli- og oktober kvartal som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.
Redaktion: Finn Larsen, Salbyvej 17, DK- 4600 Køge. Tlf.: 56654460, email: salbyvej17@tdcadsl.dk
Tryk : J.P. Trykservice A/S Falkevej 20, 4600 Køge.
Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent kr 300,- indbetales til Nordisk Kaktus Selskab, gironr. 657-8713. Alle henvendelser vedrørende medlemskab bedes rettet til sekretæren. About information and membership apply to our secretary.
Terminer for indlevering af annoncer:

Termine für Anzeigen:

Terms for advertising:

1. marts, 1. juni, 1. september, 20. november.

Annoncepris: 1/8 side Dkr 100,- 1/4 side Dkr 200 - Preise für Anzeigen: 1/8 seite Dkr 100,-

1/4 seite Dkr 200. - Price for ans: 1/8 page Dkr 100,- 1/4 page Dkr 200,-

SIDEN SIDST

Det var så det årsmøde og den generalforsamling, som jo ikke rigtigt forløb som jeg havde tænkt mig .

Jeg følte mig faktisk presset til at tage jobbet. Hvad f.... ville general forsamlingen have gjort, hvis ikke ?

Jeg synes , det er for dårligt at ingen af vore yngre medlemmer viser lidt entusiasme.

Sådan et gammelt rø.... som jeg kan jo krepere når som helst , og så er der gud hjælpe mig ikke engang en suppleant .

Jeg håber - alt det jeg kan - at nogen vil gå i tænkeboks og melde sig til mig , så vi kan få valgt suppleanter til bestyrelsen på næste generalforsamling , men det kræver jo så, at man gør sig den ulejlighed at møde op. Ellers har vi ingen forening. Der var sør'me en nordjyde med denne gang.

Ovenpå alle disse sure opstød vil jeg rette en tak til den afgående formand for den tid der er gået , og for at han vil fortsætte med at passe vores hjemmeside og distributionen af frø .

Hilsen formanden .

Nordisk Kaktus Selskabs hjemmeside:

<http://www.kaktus.dk>

Selskabets bestyrelse :

Formand: Mogens Madsen,
Røsnæsvej 147, 4400 Kalundborg, tlf. 59508069.
Email: mmadsen@post.tele.dk

Sekretær: Michael Nielsen, Løvsangervej 9,
5700 Svendborg. Tlf. 62207640.
email: emke@christensen.mail.dk

Kasserer: Pia Larsen, Stevnsgade 3, 2. sal tv.
DK - 2200 København N. Tlf. 35 36 66 18.
Email: pia@larsen.dk

Øvrige funktioner:

Dansk bibliotekar: Per Andsager, Østerås 27,
4200 Slagelse. tlf: 58500616
email: p.andsager@oncable.dk

Svensk bibliotekar: Hans Björding,
Backsippevägen 14, S-311 33 Falkenberg.
Email: hans.bjoerding@swipnet.se

Indbetaling af kontingent i Norge og Sverige :

Sverige: Nordisk Kaktus Selskab, giro 76 07 72-4.

Norge: Nordisk Kaktus Selskab,
konto nr. 7877.08.13734, Den norske Bank

Æresmedlemmer:

Hans Keil & Peter Brandt Pedersen

Forsiden: På dette års forsider vises billeder af *Copiapoa* fra Chile. På denne forside ses *Copiapoa solaris* i "Quebrada la Botija" ved El Cobre syd for Antofagasta i Chile.

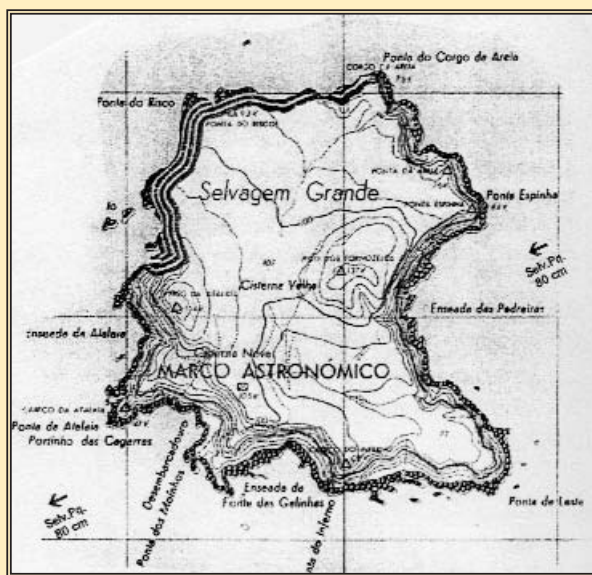
VEGETATIONEN PÅ SELVAGENS-ØERNE OG DESERTAS I DET ATLANTISKE OCEAN

Tidligere blev disse ubeboede øer nævnt med deres historiske navn "Insulae Purpurariae". Navnet henviser til forekomsten af det purpurfarvede lav *Nemaria cocella* og *Nemaria fusiformis*, som vokser på Selvagens. Dette farvestof, kødet fra de tilstedeværende fugle og de gemte piratskatte blev øernes rigdomskilder og skabte interesse for dem. Siden 1971 hørte øerne til Portugal og blev naturreservater. På trods heraf blev fuglene alligevel næsten udryddet. Til alt held var laverne mere hårdføre.

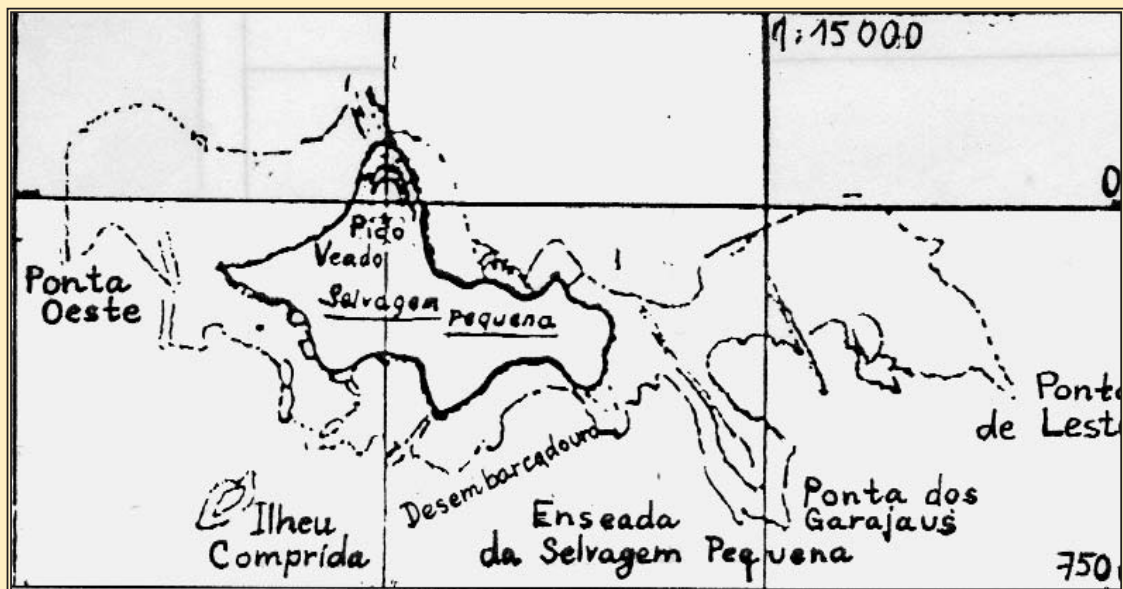
ILHAS SELVAGENS

Disse øer hører ganske vist til 'Madeira Archipel', og ligger 216 km syd for Madeira d.v.s. nærmere Tenerife, en af de Kanariske Øer. Den største ø, 'Selvagem Grande' har et areal på kun 2,46 km², en kystlinie på 9,5 km, max.. 2 km længde, 1,7 km bredde og et 136 m højt "bjerg", 'Pico dos Tornozeiros'. Under dette bjerg mod syd er der en gammel cisterne, men der findes ingen bække på øen. Kysterne er som regel høje og klipperige og "højsletten" ligger ca. 100 m over havet. Øen er nemmest tilgængelig fra siden af 'Ponta da Atalaia'. Nordvest for øen rager 2 ca. 100 m lange klipper op af havet, 'Palheiro da Terra' (23 m høj i en afstand af 850 m) og 'Palheiro do Mar' (12 m høj og 1500 m fra 'Ponta de Risco').

Øen 'Selvagem Pequena', også kaldet 'Pitao Grande' eller 'Piton', er kun 0,16 km² stor og højst 800 m lang. På den 49 m høje 'Pico do Veado' står en borgruin. Øen har sand- og stenstrande. I nærheden ligger nogle mindre klipper 'Ilheu Grande', 'Ilheu do Sol' og 'Ilheu Pequeno'. Til Selvagens Øerne hører også 'Ilheu da Fora' på kun 0,071 kvadrat km, 18 m høj og max. 500 m lang. Øen er forblevet sandet, fordi den er omgivet af et område med stillestående vand (0,29 km²) og lavaklipperne 'Ilheus Alto', 'Comprido', 'Redondo' og 'Ilheu do Norte', så brændingen næsten ikke får nogen indflydelse.

Selvagens Øerne er såvel historisk som botanisk meget interessante. Her vokser 12 arter kryptogame planter incl. bregner og 62 arter af blomstrende planter f.eks. *Lotus paivae*, *L. glaucus* og den kanariske *L. sessilifolia* (fam. *Fabaceae*, - krybende tæppe), de kapverdiske og nordafrikanske *Lathraea phelipae*, nogle *Limonium* arter (*L.* var. *callibotryum*, fam. *Plumbaginaceae*), i m. høje *Monizia edulis* Madeira med en tyk med en diameter på (mellemnende blade) og *Abutilon laevigata* sp., (fam. *Malvaceae*) til flere meter lange og lange bælg vokser

Selvagem pequena

Den stærkt sukkulente og buskagtige *Euphorbia anachoreta* Sventenius er endemisk på Selvagens, bliver 30 - 40 cm høj, har en tyk stamme med hvid bark. Unge skud er grønne med en tæt,

med op til 5 elliptiske, gullige højblade. Blomsterstanden er halvkugleformet, 10 mm lang, stilket. Arten *Euphorbia piscatoria* Aiton fra 'Porto Santo' og Madeira ligner den meget, men

Euphorbia anachoreta Foto: Francisco La Roche Brier

flad bladroset. Bladene er lige, elliptiske og spidserne stumpe, tæt hvidstribede indtil det meledede. Blomsterstanden (skærmklase) er enkelt

har lidt rødligt farvede blade og blomster, mørkere grå bark og bliver større (indtil 2 - 3 m høj og bred). Begge arter er nært beslægtet med *Euphorbia lambii* Sventenius fra Gomera og hører til i gruppen *Tithymalus* Boiss hvoraf den kanariske *Euphorbia balsamifera* Aiton er bedst kendt. Hertil hører også den endemiske *Euphorbia tuckeyana* Webb fra de kapverdiske øer, *Euphorbia mellifera* Aiton fra Madeira (et indtil 15 m højt træ i laurbær-

skoven). Nær ved står også den ligeledes træagtige (indtil 10 m) *Euphorbia stygiana* fra Azorerne, som er vinterhård ned til minus 7 ° C

Euphorbia anachoreta på øen Ilhen de Fora (La Salvajita)

Foto: Francisco La Roche Brier

i Europa.

To andre endemiske planter fra Selvagens er den etårige *Lobularia canariensis* Borgen ssp. *succulenta* Borgen med sukkulente blade, som vokser såvel på sandet som på stenet grund. og *Lobularia canariensis* ssp. *rosula-venti* (Sventenius) Borgen, en flerårig krybende halvbusk med blade ordnet i rosetter på enden af udløberne (begge fam. Brassicaceae). Af familien Crassulaceae vokser kun *Monanthes Iowei* (Paiva) Perez & Aceb med 3 - 4 cm store sukkulente bladrosetter, grønne med purpurrøde pletter og streger og gul-grønne uanselige blomsterstande (med 3 - 4 blomster) endemisk på Selvagens.

Det samlede billede af vegetationen på Selvagens Øerne er krybende og busket. Man find-

er også forvildede 2 - 5 m høje buske af *Rhus coraria* (fam. Anacardiaceae). Den blev plantet her som nytteplante for garverhåndværket i det femtende århundrede. På samme tid forsøgte

Mesembryanthemum crystallinum - helt udtørret i august måned

man sig også med at dyrke *Isatis tinctoria* var. *praecox* (fam. Brassicaceae), en 40 - 140 cm høj grå plante med gule blomster, for at udvinde det blå farvestof af dens blade. Af andre indførte og

***Periploea laevigata* - en lian fra familien Asclepiadaceae**

forvildede nytteplanter kan nævnes *Ricinus communis* (fam. Euphorbiaceae), som blev dyrket til olieudvinding og *Nicotiana glauca* (fam. Solanaceae), den vilde tobak, en indtil 4 m høj busk med blå blade og gule blomster dyrket til brændsel.

Andre forekommende vilde, krybende eller buskagtige planter ofte med sukkulente dele er *Patellifolia patellaris* og *Chenopodium murale* (fam. Chenopodiaceae), *Aizoon carariense*, *Cryophytum* (syn. *Mesembryanthemum*) *crystallinum* og *Cryophytum nodiflorum* (fam. Aizoaceae), *Nigella damascena* med hvidblå blomster (fam. Ranunculaceae), *Umbilicus*

horizontalis og *Crassula tillaea* (begge fam. Crassulaceae), de typiske kysthalofyter *Fagonia cretica* og *Zygophyllum fontane-sii* (begge fam. Zygophyllaceae), *Mercurialis annua* (fam. Euphorbiaceae), *Frankenia laevis* (fam. Frankeniaceae) og den indtil 1 m høje *Ammi majus* (fam. Apiaceae), den etårige *Pelletiera wildpretii* og den flerårige *Anagallis foemina* (begge fam. Primulaceae), *Sherardia arvensis*, *Galium aparine*, *G. geminiflorum*, *Rubia fruticosa* (alle fam. Rubiaceae), *Echium maritimum*, (fam. Boraginaceae), *Kickxia spuria* (fam. Scrophulariaceae), de parasittiske *Cistanche phelypaea* (fam. Orobanchaceae),

***Lotus glaucus* og *Asphodelus fistulosus* - et sølvgråt tæppe med orange blomster**

***Frankenia laevis* - en unormal blomst med 6 i stedet for 5 kronblade**

Silene gallica (fam. Caryophyllaceae), *Plantago coronopus* og *P. afra* (fam. Plantaginaceae), *Phagnalon saxatile*, *Schizogyne sericea*, den behårede *Bidens pilosa*, *Calendula aegyptiaca*, *Sonchus asper* (alle fam. Asteraceae) og til sidst den smukkeste, *Scilla latifolia* (fam. Liliaceae) med op til 8 løg, indtil 50 cm høj, med oprette indtil 5 cm brede blade og mange små indtil 5 mm store blomster. Disse planter findes dels på de Kanariske Øer, i Marokko, på Madeira, Azorerne og de Kapverdiske Øer. På grund af deres

evne til udbredelse overlever de også på 'Ilhas Selvagens' ensomme, stenede fastland.

Ilhas Desertas

Disse øer ligger kun 20 km fra sydkysten af Madeira. Det er 3 endnu ubeboede øer uden ferskvandskilder, som i en samlet længde på 25 km strækker sig i sydøstlig retning. Fra øen Porto Santo er de meget synlige, fra Madeira i øst til hovedstaden Funchal ser man deres "bagside". Her tjener de som "vejrprofeter": kan man se dem tydeligt, bliver

Crithmum maritimum (fam. Apiaceae)

bjerg" med lodrette vægge hvorpå der vokser tæpper af især *Plantago coronopus*, græsset *Lolium loweyi*, den på Kanarie- og Madeira Øerne endemiske busk *Teucrium heterophyllum* (fam. lamiaceae) og den violette blomstrende, delvis sukkulente *Matthiola maderenses* med "læderagtige" blade (fam. Brassicaceae).

På den mellemste ø, 'Deserta Grande', finder vi i indtil 300 m højde *Monizia edulis* og *Crithmum maritimum* med dybe rødder og sukkulente blade (begge fam. Apiaceae), *Calendula maderensis* (fam. Asteraceae) og igen *Matthiola maderensis*.

Under denne klippe vokser *Crithmum maritimum*

det regn. Den største ø, 'Deserta Grande', er højst ca. 1,5 km bred og har form som ryggen på en stor fisk. Det er en af havet overskyllt bjergkant. Siden 1990 har disse øer hørt til naturbeskyttede områder.

På grund af vandmangel er deres vegetation sparsom og kystvegetationen ligner den på østspidsen af Madeira, 'Ponta de Sao Lourenca' eller den ørkenagtige ø 'Porto Santo' - især de laveste dele. Nærmest Madeira ligger den mindste og laveste (kun 100 m) ø 'Chao' - et "taffel-

Plantago coronopus

Fra lufthavnen Funchal / Madeira ses i det fjerne øerne Chao, Deserta Grande og Bugio

I den højere liggende zone (300 - 480 m) finder man kløveren *Trifolium angustifolium* og *Ononis mitissima* (begge fam. Fabaceae) og græsserne ("panasco") *Bromus madritensis* og *Stackys arvensis*, men ingen træer. Fra trediverne er opbevaret et fotografi af det sidste fyrretræ.

I de nederste områder af den sydligste dobbelt-puklede ø 'Bugio' (indtil 360 m) er følgende planter karakteristiske: *Centaurea melitensis*, *Sonchus asper* (begge fam. Asteraceae) og *Gastridium australe* (fam. Graminaceae). I de højere liggende områder (max. 384 m) vokser f. eks. *Silene gallica* (fam. Caryophyllaceae), *Heliotropium europaeum* (fam. Boraginaceae) og græsset *Vulpia bromoides*. Navnet 'Bugio' hedder på portugisisk "Bussard" som henviser til øens omrids, der har form af 2 fuglevinger tegnet hurtigt med en enkelt streg.

Som kystplanter på Desertas øerne finder man *Frankenia laevis* og *F. pulverulenta*, men også de indførte sydafrikanske "tæpper" *Carpobrotus edulis*, *Cryophytum* (syn. Mesembryanthemum) *crystallinum* og *C. nodiflorum* (alle fam. Aizoaceae). Den sidste forekommer oftere på Desertas Øerne end *C. crystallinum*. De til nu nævnte planter vokser for det meste også i midelhavsområdet, på De Kanariske Øer, Madeira- og Selvagens øerne. De fleste hører til Halophyterne.

På Desertas Øerne findes i alt 141 plantearter

deraf 5 kryptogame. Af de endemiske vokser en art kun på Chao, en anden kun på Bugio, 10 vokser på Desertas, Porto Santo og Madeira og kun 5 på Desertas og Madeira.

Madeira er en stor ø (714 kvadrat km, maksimale længde og bredde 57 og 22 km, højeste bjerg, Pico Ruivo (1861 m), fugtigere end dens ørkenagtige naboer, med verdens største laurbærskov (*Laurus azorica*), beskyttet af UNESCO, med kløftede bjerge, vilde kyster, men også med velplejede terrassemarker, vinbjerger, haver, 2.000 km vandingskanaler, og også med verdens største Cycasplantesamling ('Monte Palace Tropical Garden' samlet af José Berardo), nogle orkidegartnerier og en samling af ikke kun endemiske planter i Jardim Botânico - på et smukt sted over 'Funchal'. På Madeira øerne vokser 232 endemiske planter, deraf 142 kun her, 83 vokser også på Azorerne, de Kanariske- og Kapverdiske Øer. Der skulle i alt findes 76 bregnearter (Pteridophyter) og andre kryptogame planter - ifølge R. Quintal, 1178 arter af frøplanter, 490 arter af Bryophyter (deraf 320 forskellige mosser og 1499 arter af Tallophyter (deraf 500 algearter, 450 svampe og 450 laver) og ca. 26.500 indbyggere. Mellem de smukkeste endemiske planter på Madeira findes også en del Sukkulenter.

Tekst og foto:

Dipl. Ing. I.Richter

Rejsen til Ecuador og Galapagos

del 3

OPUNTIA, eller "DANSER MED HAJER"

Michael Nielsen og Ellen Christensen fortæller her om deres rejse til Ecuador og Galapagos. I dette nummer af "KAKTUS" bringes det sidste afsnit.

På Galápagosøerne vokser der 6 arter af *Opuntia*, fordelt på 14 varieteter. Alle er endemiske, dvs. de vokser kun dette ene sted i verden.

Den mest almindelige er *Opuntia echios*. Den vokser på øerne Baltra, Daphne, Isabela, Santa Cruz, Santa Fe, Seymour, samt en del småøer.

Der findes 5 varieteter af denne art, hvoraf *Opuntia echios* var. *gigantea* er den højeste på op til 12 m. Vi så en del af dem, idet denne varietet kun vokser på Santa Cruz, hvor vi tilbragte en hel uge i øens største by, Puerto Ayora. Fra byen er der anlagt en sti ud til en flot hvid sandstrand, Tortuga Bay. Stien går gennem et vildnis af *Opuntia*, *Bursera*, *Scaevola* og andre spændende planter. Vi var meget taknemmelige for at stien var bygget lidt a la "Den kinesiske Mur", da det ellers ville have været umuligt at komme igen-

nem. Med lidt held kunne vi også have set de store landskildpadder, men desværre, der var ikke besøgstid den dag vi var der.

Efter en god times traven i flot solskinsvejr - pyh, nåede vi Tortuga Bay. Det første vi så, var et skilt om at badning var forbudt pga. den kraftige understrøm. Lysten til at tage en dukkert var der, men da vi så bølgenes stør-

relse besluttede vi os til at vente. På vej hen langs stranden, så vi et spor efter en havskildpaddes natlige vandring. Den havde i nattens mulm og mørke været oppe på stranden og lægge æg. Det lignede nærmest et traktor spor. Vi fulgte sporet og betragtede i behørig afstand reden, kom vi for tæt på, kunne vi risikere at

beskadige æggene, og det skulle vi jo nødig.

Længere henne langs stranden kom vi til en lagune, hvor vandet var helt roligt. Det var desværre også lidt uklart, men det var ikke nok til at forhindre mig i at snorkle. Efter et lille hvil kastede jeg mig ud i det nye vand. Der var noget mangrove langs lagunen, så jeg svømmede derover for at udforske det. Ind imellem så jeg et glimt af en fisk, men der var ikke meget. Pludselig fangede mit blik noget nyt. For at orientere mig, havde jeg kigget op over vandet og der, lidt længere fremme

stak en havskildpadde hovedet op for at ånde. Den måtte jeg tættere på. Bedst som jeg var ved at indhente den, svømmede et lidt større dyr forbi mig. Jeg tænkte ikke nærmere over det, men så kom der et til og et til. Det var hajer, 'white-tipped sharks', som vi tidligere havde set svømme i vandkanten på Bartolomé for at gyde. De bliver 1 - 1,5 m lange, ikke store vil I nok

Michael og Anne på stien fra Puerto Ayora til Tortuga Bay ved *Opuntia echios* var. *gigantea*

En stor skilpadde i gang med sin frokost - en opuntia-stamme.
Santa Cruz

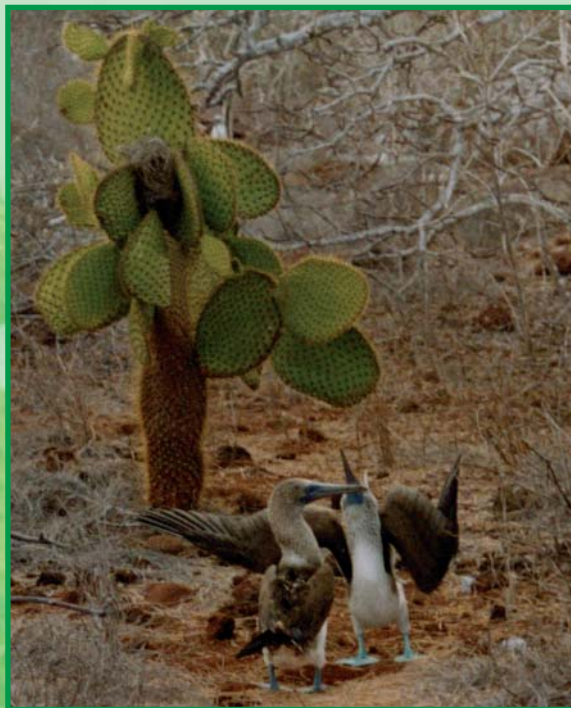
sige og ifølge bøgerne angriber de ikke mennesker, men vidste hajerne det? Jeg følte panikken begynde at brede sig. Heldigvis var jeg tæt ved mangroveskovkanten, så jeg kravlede op på nogle klipper der. Av, de var besat med små hjertemuslinger der vendte den skarpe kant opad, så jeg skar mig både på hænder og fødder. Nu begyndte jeg for alvor at blive bange - er der ikke noget med hajer tiltrækkes af blod - hvordan skulle jeg nu komme ind på stranden igen? Jeg kunne ikke råbe Michael og Anne op, så jeg vinkede og pegede ned i vandet for at vise at jeg var fanget. De vinkede bare igen og fortsatte med at sole sig, men da jeg havde stået et godt stykke tid, begyndte de alligevel at undre sig over, hvorfor jeg ikke kom ind. Michael kom ud mod mig og jeg fik forklaret ham hvordan det hele hang sammen. Tænk, han grinede blot af mig og sagde, at hajerne jo ikke var farlige. Ja, ja det var jo ikke ham, der stod midt

En spottedrossel (mockingbird) i en *Opuntia echinos* var. *gigantea*. Santa Cruz

imellem dem. Aldrig er jeg kommet så hurtigt på land, ja jeg kunne næsten gå på vandet, så resten af dagen kaldte de mig Jesus. Nå, tilbage til *Opuntia* 'erne. På den anden side af lagunen var der en hel skov af *Opuntia echios* var. *gigantea*. For at få nerverne til at falde til ro, gik vi en tur op og betragtede dem nærmere. Det var dejligt afslappende at gå der, ingen farlige dyr eller andet ophidsende. Der var såvel frøplanter som store voksne planter side om side. Indimellem stod der også store *jasminocereus*. Et rigtigt eventyr-land.

Opuntia echios var. *echios* så vi på Baltra og South Plaza. Den opnår "kun" en højde på ca. 3 m, men det er nu også meget pænt. Landleguanerne lever bl.a. af frugterne fra *Opuntia* og det fik vi at se på South Plaza. Her lå de og ventede på at frugterne skulle falde ned fra

To blåfodede suler danser foran en *Opuntia echios* var. *zacana*. North Seymour

Anne og et par landleguaner venter på at frugterne falder ned fra *Opuntia echios* var. *echios*. South Plaza

træet, så de kunne komme i gang med måltidet. Landleguaner kan blive op til 1 m og veje 13 kg, så der skal nogen frugter til for at få sådan en vægt. De leguaner vi så var i en rigtig god stand, så mad må der være nok af. På Santa Fe så vi *Opuntia echios* var. *barringtonensis*, endnu en af de meget høje arter. De stod ikke bare på øen, men også på en lille ø tæt på, der var ca. 10 x 20 m. Dvs. *Opuntia*-erne blev til stadighed overskyldet med saltvand, men det lod ikke til at genere dem, de voksede fint. Inde på Santa Fe levede der også landleguaner, samt søløver i stakkevis. Søløverne er nogle nysgerrige dyr. I vandet vil de gerne lege med dig, men på land er de mere tilbageholdende. Under alle omstændigheder skal man afholde sig fra at lege eller tirre hannerne. De fleste uheld, der sker på Galápagos, er bid fra søløvehanner. Turister har forsøgt at komme tæt på ham og hans flok og det har resulteret i alvorlige bidskader. Vi beundrede dem på sikker afstand, men det betød her max 2 m, de er så vant til at ingen truer dem, så vi

Den lille ø ud for Santa Fe, hvor *Opuntia echios* var. *barringtonensis* konstant oversprøjtes med saltvand

Michael under et kæmpeeksempel af *Opuntia echios* var. *barringtonensis*. Santa Fe

skulle meget tæt på før de reagerede. Endnu en variant, *Opuntia echios* var. *zacana* så vi på North Seymour. Det var en af de laveste opuntia vi så, højst 1 - 2 m bliver de. Her så vi også de blåfodede suler. En mærkelig fugl med lyseblå fødder. De yngede på denne ø og det betød, at de lå midt på den sti hvor vi måtte gå, så vi skulle se os godt for inden vi trådte på jorden.

På Rápida så vi *Opuntia galapageia* var. *profusa*. Den bliver ca. 5 m høj og har fået sit navn, fordi den kan have op til 82 frugter på hvert blad, betydelig flere end de andre Opuntiaarter.

Opuntia megasperma var. *megasperma* så vi på Corona del Diablo og Floreana. Der findes flere arter på Galápagos øerne, men dem så vi ikke, da vi ikke besøgte de øer hvor de vokser. Det drejer sig om *Opuntia helleri*, endnu en af de lave arter der kun bliver 1 - 2 m høj, samt *Opuntia insularis* der er meget sjælden.

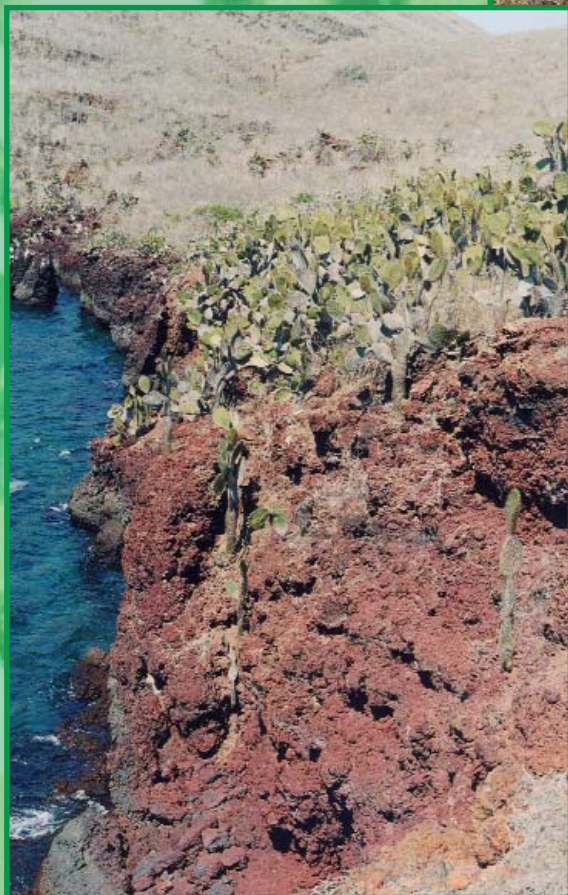
Fælles for de fleste af de nævnte

Opuntia varieteter er, at de faktisk kun vokser på netop én ø. Det gik først rigtig op for mig, da jeg var kommet hjem. Samtidig opdagede jeg, grunden til hvorfor nogle af opuntiaerne nærmest ligner træer og er meterhøje, mens andre er mere buskagtige og lave. Man mener det skyldes bestanden af skildpadder på de forskellige øer. Der hvor der lever skildpadder vokser opuntiaerne i vejret som træer for at beskytte blade og frugter, mens på de øer hvor der ikke lever skildpadder, ja der er der jo ikke nogen grund til at vokse højere op en nødvendigt, så der bliver de buskagtige. Ret smart, ikke sandt.

Det gør det endnu vigtigere, at vi er med til at bevare og beskytte disse helt

Opuntia echios var. *echios*. Baltra

Opuntia galapageia var. *profusa*. vokser helt ud til kanten af lavaen. Rábida

specielle øer ude i Stillehavet.

Så nåede jeg til vejs ende, meget mere kan fortælles om vor tur til Ecuador og Galápagos, men det bliver ikke denne gang. Skulle en af jer læsere få lyst til at høre mere, er I altid velkommen til at kontakte os. Vi vil i hvert fald anbefale jer at se det med egne øjne. Det er en oplevelse for livet.

Litteratur: "Flowering plants of the Galápagos" af Conley K. McMullen.
"Wildlife of the Galápagos" af Julian Fitter, Daniel Fitter & David Hosking.

Tekst og foto:

Michael Nielsen &
Ellen Christensen.

Referat af NKS' generalforsamling i Korinth 2004

Vi som deltog ved NKS' årsmøde den 11. september oplevede endnu et hyggeligt og interessant møde på den gamle kro i Korinth. Et møde som igen var veltilrettelagt og godt arrangeret af Ellen Christensen og Michael Nielsen. Udover selve generalforsamlingen var der foredrag om "Copiapo" og naturparken "Fray Jorge" i Chile samt foredrag om "kaktusarter og deres kaotiske navngivning".

Albert og Johanna Plapp, som til daglig driver et kaktusgartneri i Tyskland kom den lange vej og havde en masse spændende planter med til salg. Et rigtigt spændende årsmøde hvor vi alle fik mulighed for at gense kaktusvennerne fra tidligere år og få en hyggelig snak om det, som nu rører i sig sukkulenternes spændende verden.

Referat af generalforsamlingen:

Ad 1. Hans Grønlund blev vanen tro og endnu en gang med applaus valgt som generalforsamlingens uundværlige dirigent.

Hans konstaterede, som dirigenten jo bør, at

Vores nye redaktør - Ellen Christensen

Vores nye formand - Mogens Madsen

generalforsamlingen var indkaldt i overensstemmelse med vedtægterne og derfor var lovlig. Hans gav herefter ordet til formanden Henrik Helms Madsen.

Ad 2. Formandens beretning (referat):

Henrik startede med at fortælle forsamlingen, at denne årsberetning jo i grunden ligner mange af de foregående. Det er jo altid en lettelse at få overstået en generalforsamling, da de fleste problemer så er løst for det næste års tid. Henrik fortsatte: - Da de sidste indbetalinger løb ind i år kunne jeg konstatere, at medlemstallet ligger støt på ca. 300, så det jo ikke ser så sort ud, som jeg egentlig havde frygtet, selvom vi altid gerne vil have flere medlemmer, hvilket ville styrke foreningens økonomi. Vi har således i stedet forsøgt at spare penge en del steder, bl.a. har vi via forhandlinger med trykkeriet fået reduceret prisen med ca. 20%. Vores sekretær Michael Nielsen har også sparet os for en hel del udgifter, idet Michael nu selv står for

Plantesalg

udsendelsen alle bladene til medlemmerne og selv administrerer ind - og udmeldelse af medlemmer. En service som tidligere blev foretaget af Post Danmark , men på grund af de øgede portoudgifter til blade af vor slags har Michael valgt at spare så meget på dette område som muligt. Henrik takkede både Michael samt kassereren Pia Larsen for det store arbejde, som de har udført i det indeværende år.

Som repræsentant for bestyrelsen fremlagde foreningens sekretær Michael Nielsen, som appendix til formandens beretning, nogle visioner for NKS. Michael kunne fortælle, at det der nok i store træk binder os sammen som forening, er interessen for kaktus og sukkulenter, vores blad samt indkøb af frø og planter. Michael fortsatte: NKS har i alt udgifter for ca. 80.000 kr. om året, og hvis vi regner lidt baglæns, skal vi med det nuværende kontingent være mindst 270 medlemmer, for at det hele kan løbe økonomisk rundt. Da kun ca. 20 % af medlemmerne kan betegnes som egentlig aktive i foreningen, kan jeg kun tolke det således, at det er bladet som primært holder foreningen samlet. Michael fremlagde derefter nogle forskellige

muligheder for fremtiden, som har været diskuteret i bestyrelsen.

Forslag "A" betegner den mulighed, at vi fortsætter som hidtil med et papirudgave af "KAKTUS og andre sukkulenter" samt en lille web-løsning - altså den hjemmeside som Henrik velvilligt stiller til rådighed for NKS. Da medlemstallet langsomt ser ud til at falde, ville det måske - på sigt -være en løsning at arbejde frem mod det, jeg kalder forslag "B".

Forslag "B" betegner en stor web-løsning med elektronisk blad, som kan printes ud, hvis man har behov for det. Det er jo en billig løsning, idet det jo er bladet, trykt på papir, som koster "kassen", men det er nok en løsning, som i større omfang tiltrækker de unge med internet-opkobling som noget naturligt. Denne løsning afskærer den del af medlemmerne, som ikke har computer, da der jo som sagt ikke er noget blad.

Forslag "C" betegner en stor web-løsning, dog uden blad overhovedet hverken på hjemmesiden eller i papirudgave. En helt igennem billig løsning.

Forslag "D" er en slags mellemløsning - en stor web-løsning samt et blad trykt på papir så alle medlemmer på den måde er tilgodeset. Jeg

Mange spændende planter til salg

forestiller mig, at det er en meget flexibel løsning, hvor man eventuelt kan arbejde med forskellige kontingenter alt efter, om man ønsker papirudgave af bladet eller ej. Den sidste løsning er selvfølgelig den dyreste og mest ressourcekrævende. Bestyrelsen er således blevet enige om, nu da økonomien ikke ser så dårlig ud endda, at fortsætte med forslag "A" - altså vores sædvanlige blad samt en mindre hjemmeside, men at vi på sigt arbejder frem mod forslag "D".

Der var efterfølgende debat om Michaels forslag og bladets indhold, og man vedtog at følge bestyrelsens plan om at arbejde frem mod Michaels forslag "D". Bestyrelsen blev opfordret til at fremkomme med nogle konkrete beregninger på næste års generalforsamling i 2005, så vi igen til næste år kan tage stilling til, hvor hurtigt det kan blive nødvendigt at implementere forslag "D".

Herefter blev formandens beretning godkendt uden afstemning.

Ad 3. Kassereren Pia Larsen fremlagde regnskabet for 2003. Regnskabet blev godkendt uden afstemning.

Ad 4. Kontingentet blev fastsat til fortsat at være kr. 300,- pr. år.

Ad 5. Ingen indkomne forslag.

Ad 6. Ny formand blev valgt under dette punkt. - *Så skide være med det* - sagde Mogens Madsen, da han blev valgt til ny formand for Nordisk Kaktus Selskab. Den "gamle" formand fik herefter gaver og tusind tak for den store indsats i de forløbne år.

Ad 7. Hans Grønlund blev valgt til revisor og Hanna E. Hansen blev valgt til revisorsuppleant.

Ad 8. Under punktet eventuelt informerede Hans Dall for den kommende kaktustur i foråret.

Udenfor dagsordenen meddelte bestyrelsen at den nye redaktør af bladet er Ellen Christensen. Bestyrelsen takkede den nuværende redaktør for arbejdet med bladet og en fin gave blev det også til. (Da redaktøren ifølge NKS' vedtægter ikke er på valg, men derimod udpeges af bestyrelsen, indgår dette ikke som punkt på generalforsamlingens dagsorden. Red.).

Tekst og foto: Finn Larsen

Bus-tur: Tyskland - Holland

Kristi Himmelfartsferien den 5. maj - 8. maj 2005

Efter utallige opfordringer arrangerer **Sjællandskredsen** atter den efterhånden traditionelle indkøbstur. Turen starter ved **København's Hovedbanegård** den **5. maj kl. 7.00**, hvor en bus opsamlar de første deltagere. De øvrige bliver taget op passende steder på vejen (over **Fyn**) ned mod grænsen til **Tyskland**. For at turen kan gennemføres skal vi være **minimum 30 personer og maksimum 39**.

Besøger den **6. maj: SPECKS, EDEN, KATZE og LAKERVELD**

Besøger den **7. maj: GROOTSCHOLTEN, HOOGVLIET og ?** - vi arbejder på at finde et nyt spændende gartneri i området!

Turen koster **2400 Dkr.** Beløbet dækker bustransport fra **København's Hovedbanegård**, 3 hotelovernatninger incl. morgenmad samt rigtig god aftensmad.

Hjemkomst København's Hovedbanegård søndag den 8. maj kl. ca. 22.00

Prisen for svenskere er pt. **2950 Skr.**, for nordmænd pt. **2725 Nkr.** Beløbet kan indbetales af 3 gange: den 15. februar, 15. marts, og 15. april eller hele beløbet senest den 15. april.

NKS - Sjællandskredsen v/kasser Per Rønkel, giro 5205913;
for Sveriges vedkommende NKS - postgiro: 76 07 72- 4 og for
Norge: NKS - konto-nr: 7877.08.13734, Den norske Bank.
Husk at skrive „kaktustur” på kortet.

Tilmelding til: **Hans Dall, Lærkehøj 37, 2605, Brøndby, Danmark, tlf. (+0045) 4396 1147**
eller **E-mail: annihans@get2net.dk** senest den **14. februar 2005**. Udførligt program med omtale af gartnerierne samt dagenes tidsskema tilsendes medio april.

Venlig hilsen fra arrangørerne: **Peter Brandt Pedersen, Per Rønkel og Hans Dall**

På jagt efter *Copiapoa*

Quebrada la Botija, El Cobre

Mine nye venner og jeg er nu på vej mod El Cobre. Gruppen tæller i alt 15 medlemmer heriblandt 7 englændere, 4 chilenerne, et par hollændere og Rudolf Schulz fra Australien som er en af forfatterne til bogen "*Copiapoa in their environment*". Vi kører ad Ruta 5 - den panamerikanske hovedvej, som fører os nordpå gennem Atacamaørkenen mod Antofagasta. Vi skal nu ikke helt til Antofagasta, men til El Cobre, som ligger et par hundrede kilometer sydligere. Vi kører heldigvis i to biler, så hvis uheldet er ude og den ene bil går i stykker, har vi en anden, som kan køre efter hjælp eller reservedele. Selve Ruta 5 er rimeligt befærdet med store trucks, som bringer forsyninger fra syd til nord. Det er let at se bilerne på mange kilometers afstand, idet vejene her ikke er asfalterede. Store

støvskyer rejser sig i det fjerne og varsler, at vi snart skal rulle vinduerne op, hvis ikke vi helt skal indhylles i støv. Da vi drejer væk fra hovedvejen for at finde ud til kysten, ud til El Cobre, bliver vi overladt fuldstændig til os selv - her er ikke et levende væsen i miles omkreds. Vi kører i ca. 3000 meters højde og den megen rysten samt det ringe lufttryk får dåseøllerne i bilen til at eksplodere, og vi er desværre nødt til at efterlade et parti dåseøl i ørkenen. Da vi atter kører nedad mod Blanco Encalada støder vi på enkelte store grupper af *Copiapoa solaris*, men det ser ud til at være en døende population, da de fleste af de store planter er døde og har været det i årtier. Når planterne dør, rådner de slet ikke som vi er vant til. Planterne tørrer først ud, og så starter en langsom forbrænding, hvor

Skråning med *Copiapoa solaris*

Ung plante af *Copiapoa solaris*

planten langsomt går i forbindelse med luftens ilt og herefter omdannes til en lille bunke lysegrå aske. Vi passerer El cobre lidt senere, som nu er en udtjent kobbermine, der ikke benyttes mere. Nu gælder det om at finde den rigtige quebrada som hedder La Botija. Der er flere "quebradas" herude, og begrebet kan egentlig bedst forklares med det engelske ord "Wash". På dansk ville vi benytte ordet slugt eller kløft, hvor regnvandet ledes ud til havet. Vi har problemer med at finde det rigtige sted - det er også ved at blive mørkt nu, klokken har passeret 18.00 og vi har også lige et problem med et punkteret dæk. Ved hjælp af GPS'en og et skarpt syn finder vi dog det rigtige sted, selvom solen for længst er gået ned. Vi skimter

bålet i det fjerne, for Leo og Rudolf er allerede nået frem og har tændt op med tørrede Eulychniastammer, som de har fundet undervejs. Man skulle ikke tro at der er megen brændværdi i kaktusstammer, men der tager man nu fejl. På trods af at stammerne ikke vejer noget væsentligt, brænder de faktisk temmelig længe. Der var hyggeblus og koldt flaskeøl den aften i den chilenske ødemark og jeg tror nok, jeg er en af de få, der har fået muligheden for således at stege sine okseboffer over et rigtigt kaktusbål.

Hvis du vil opleve noget i Chile på denne årstid, er du nødt til at følge dagens lyse timer, så derfor må vi tidligt i seng og tidligt op. Vi er på højkant igen klokken 6 næste morgen, pakker teltene sammen, spiser hurtigt noget

Copiapoa atacamensis - stadigvæk i live

Copiapoa atacamensis

morgenmad og får den nødvendige kaffe og så er det bare derudaf. Til fods op gennem Quebrada la Botija - helt op til toppen for at finde *Copiapoa solaris* og *Copiapoa atacamensis*. Vi aftaler, at vi alle er tilbage igen kl. 14 hvorefter vi igen vil køre sydpå mod Taltal, men denne gang af kystvejen - ruta 1. Vi er alle koncentrerede om at nå hurtigt til tops, således at vi får så megen tid som muligt oppe blandt de sjældne planter. Det er fantastisk at se de nøgne bjergskrån timer med *Copiapoa solaris*. Her vokser intet andet - ikke et eneste græsstrå kan skimtes, kun de superspecialiserede copiapoa evner at vokse her. På toppen er det storslået - her ses kæmpegrupper af *Copiapoa solaris*. Her er mange levende planter, hvilket vidner om en

sund population. Kigger man godt efter, kan man også få øje på yngre planter af samme art samt den meget mindre art *Copiapoa atacamensis*. Ifølge Ritter ("Kakteen in Südamerika") skulle det regne hos *Copiapoa solaris* en gang imellem. Ritter har selv været ved Blanco Encalada og har beskrevet jorden som våd af regn. Lige i øjeblikket kan jeg nu ikke fornemme nogen regn - her er bare knastørt og temmelig varmt (ca. 30°C). Det gælder om at udnytte tiden, så her bliver klatret og fotograferet og pillet frø fra de store planter. Frøet på *Copiapoa solaris* er noget større hos de andre artsfæller hvilket blandt andet inspirerede Ritter (1961) til at give denne art sit eget slægtsnavn - nemlig *Pilocopiapoa solaris*. Denne klassificering har Ritter

Copiapoa decorticans

Copiapoa ahremefiana

foto: Ian Woolnough

(1980) dog senere selv underkendt, og arten blev indlemmet i slægten *Copiapoa*.

Vi er atter på vej ned gennem den stejle slugt og nede i bunden støder vi på to nybeskrevne arter. Den ene - *Copiapoa decorticans* - vokser et stykke inde i slugten på de stejle skrånninger. Planterne er grønne og ser ud til succesivt at tørre ind bagtil, så kun den blomstrende del af planten holdes saftspændt og aktiv. Da vi igen befinder os ved udmundingen af Quebrada Botija, hvor vi camperede forrige nat, bemærker vi for alvor de planter, som stod omkring vores telte, men som vi knap nok kunne se i mørket. Det er en lille fin copiapoa som danner små tætte grupper. I flere år har man kaldt denne art for *Copiapoa variispinata*. Selvom navnet sagtens kunne passe på denne meget variable art, har man senere fundet ud af, at navnet faktisk tilhører et lille medlem af humiliskomplekset, som vokser ved udmundingen af den næste dal mod syd - Izcugna-dalen. Her stod man faktisk med to ubeskrevne arter fra Quebrada Botija. Ritter var temmelig ivrig med hensyn til at beskrive nye

plantefund, og det synes derfor mærkeligt, at han på mystisk vis helt skulle have overset disse to. Måske har Ritter derfor aldrig været ved Quebrada Botija, selvom det er sikkert, at han har rejst tæt ved El Cobre og ved Blanco Encalada. Da planten også har været kendt i samlinger som *Copiapoa* RMF 53 eller *Copiapoa rarrissima* har Nigel Taylor og Graham Charles løst problemet ved at beskrive den som *Copiapoa ahremefiana* (R-M-F'iana). Den tidligere nævnte art længere inde i quebradaen har de beskrevet som *Copiapoa decorticans*.

Klokken har nu passeret 14, og vi gør klar til turen mod syd. Vi skal af sted nu, hvis vi skal nå til Taltal, inden det bliver alt for sent.

Kilder:

Rudolf Schulz og Attila Kapitani: *Copiapoa* in their environment.

Graham Charles: *Copiapoa*

Tekst og foto: Finn Larsen

Minnesord - Stig Jahnke

Det hände för omkr. 25 år sedan. Jag var ny medlem i NKS o hade läst i Kaktus-tidningen att det skulle vara en träff för svenska medlemmar i Trollhättan utanför Göteborg. Det skulle bli föredrag, försäljning av kaktusar m.m., så visst ville jag vara med.

På mötet träffade jag en man som bodde i Marieholm, strax utanför Eslöv, där jag jobbade då. Han hette Stig Jahnke o var där tillsammans med sin fru Edith. Vi träffade också en man från Limhamn utanför Malmö - Per Sylvan.

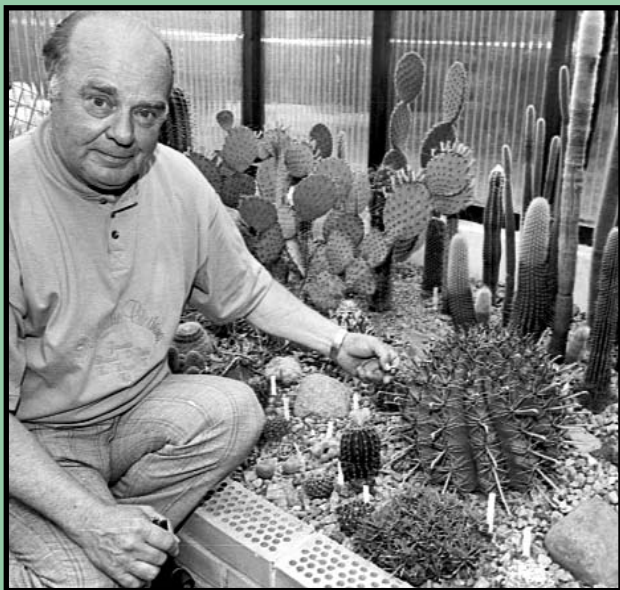
Vi började prata om att kanske starta en lokalkrets i Sydsverige o senare kunde vi också genomföra detta.

Med detta påbörjades en vänskap som skulle vara under 25 år fram till slutet av juli 2004, då Stig inte orkade kämpalängre mot sina sjukdomar.

Många minnen dyker upp från gemensamma resor till årsmöten o Sydsverigekretsens bussresor till Tyskland-Holland-Belgien.

Men framförallt minns jag alla fina stunder i Högestorp, där Stig trivdes allra bäst. Ständigt

fanns det nya frösådder att titta på, nya böcker han just fått hem, eller en ny Rhododendronbädd i trädgården. När kvällen kom o vi slog oss ner vid matbordet o njöt av god mat

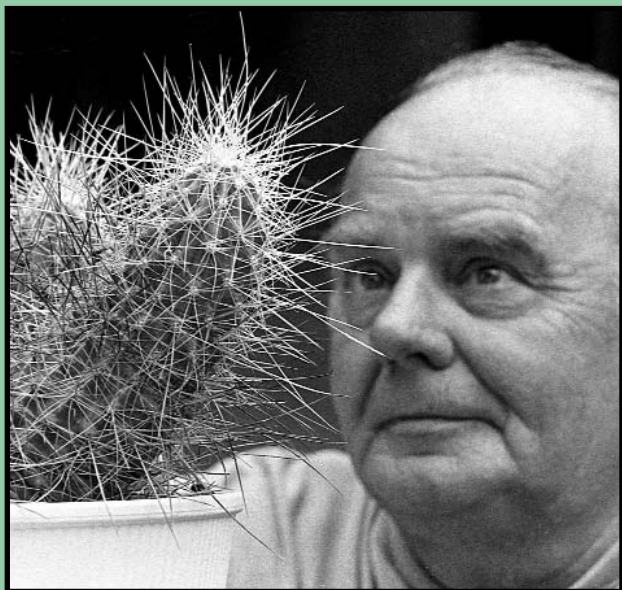

o gott vin, kände både Lena o jag att Stig o Edith kunde konsten att njuta av livet, välförtjänt efter att ha fostrat 7 barn.

De sista åren drabbades Stig av några sjukdomar men reste sig varje gång o kom igen tack vare en fantastisk livsvilja. Han fick ge upp skötseln av trädgården o kaktusarna blev färre, men han gladdes åt det han kunde njuta av. Vid dammen nera i trädgården under ett skuggande träd kunde han glädjas åt gulfiskarna, näckrosorna o kaffekoppen, som Edith serverade.

STIG, tack för alla dessa fina år som vi fick känna dig.

Kjell-Erik Nilsson, Lena Lundström,
Malmö

Postfach 1107 D/71385 Kernen
Tel. 07151 41 891 Fax 07151 467 28
email: Uhlig-kakteen@t-online.de

35 år

Kaktus og andre sukkulenter

- mere end 2000 arter sjældne planter og frø
- verdensomspændende forsendelser
- skriv efter listen mod betaling af 2 internationale svarkuponer
- besøgende - også i grupper - er velkomne
- løbende tilbuds-supplementer
- detail- og engros-handel

HAR DU PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er du interesseret? Få et gratis prøvenummer
af vort medlemsblad "Orkideer", der udkommer
6 gange årligt. Kontingent kr. 290,-/340,-.

DANSK ORCHIDE KLUB

V/ Bente Nielsen, Sømadevej 6,
DK-6430 Nordborg. Tlf/Fax: 74 45 09 24

Vi har mere end 1000 forskellige sukkulenter:
Agave, *Euphorbia*, *Haworthia*, *Pachypodium*,
Sansevieria, caudexplanter og levende sten etc.
Mange forskellige streptocarpus.
Mange stauder og usædvanlige sommerblomster til
haven.

Vi holder åbent første søndag i hver måned kl.
9.00 - 17.00

Gartneriet Klejsbro

Bjerrevej 431 - 7130 Juelsminde.
Tlf. 75 68 51 65

CACTUS, SUCCULENT AND CAUDICIFORM PLANT SEEDS

Listing free

Doug and Vivi Rowland
200 Spring Road, Kempston,
Bedford, England MK42 8ND

TEL/FAX 01234 358970

<http://cactus-mall.com/rowland/index.html>

RICHTER-SUKKULENTEN

Postfach 110411, D-93017 Regensburg.

e-mail: Richtersukk@aol.com

1992 -2004 12 years growing & sending

Ny liste fra sept. 2004

Planter: Rariteter og nyheder fra Mexico: *Agave*,
Ariocarpus, *Aztekium*, *Echinocactus*, *Geobintonia*,
Mammillaria, *Strombocactus*, *Turbiniacarpus* mm

Vinterhårdføre planter Mange nye *Opuntia* fra
USA med lokaliteter: *Yucca*, *Sedum*, *Sclerocactus*,
Pediocactus, *Opuntia*, *Neobesseyia*, *Echinomastus*,
Escobaria, *Agave* mm.

Sydamerika: *Austrocactus*, *Cintia*, *Gymnocahycium*, *ptero-*
cactus, *Tephrocactus* m.m.

Sydafrika: Nye sukkulenter og log.

Bøger: *Yucca*, *Turbiniacarpus*, FH(2004): *Yucca* III -
Mexico E 110, - Zachar (2004): *The genus Turbinicarpus*
E 55, - (with *Gymnocactus*)

Frøliste: (kaktus, sukkulenter, Afrika, buske, US
vildblomster)

Liste mod 2 internationale svarkuponer.
Korrespondance tysk, engelsk, lidt dansk, norsk og
svensk.

Levering per post (portogebyr), plantepakke EUR
8,- frø EUR 3,-

Vallensbæk Kaktusgartneri

Kom og se vore mange forskellige kaktus og
sukkulenter. Kig forbi på adressen:
Vejlegårdsvej 99, Vallensbæk, eller ring i
forvejen på tlf: 43 62 72 26.

E-mail: Falle@post1.dknet.dk.

Hjemmeside:

www.sitecenter.dk/kaktusgartneriet

KAKTUSAR & Suck.(Haw., agave, aloë)

Många sällsynta - med egen rot.
Stora fina *Astrophytum* - alla vari-
anter av *lophophora*- 100 olika sorter
av *Haworthia* - alla i högsta kvalitet.

lista mot svarskupong

Svantes Kaktusodlingar
Järnbruksg. 7

S - 662 50 Svanskog
Tel 0046 532 30473

Afsender:

Michael Nielsen,
Løvsangervej 9,
5700 Svendborg

Copiapoa ahremefiana

foto: Ian Woolnough

Indholdsfortegnelse for ‘KAKTUS og andre Sukkulenter’, nr. 4/04

Vegetationen på Selvagens-øerne - <i>Dipl. Ing. Ivana Richter</i>	side 3
Rejsen til Equador og Galapagos del 3 - <i>Michael Nielsen og Ellen Christensen</i>	side 9
Referat af generalforsamlingen 2004 - <i>Finn Larsen</i>	side 14
På jagt efter <i>Copiapoa</i> - <i>Finn Larsen</i>	side 18
Minnesord - Stig Jahnke - <i>Kjell-Erik Nilsson, Lena Lundström</i>	side 22